

MAŁGORZATA GRUCHOŁA

KONFERENCJA NAUKOWA „MEDIA ZWIERCIADŁEM KULTURY? KULTURA ZWIERCIADŁEM MEDIÓW?”

Lublin, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej,
28 września 2010 roku

Zakład Antropologii Kulturowej na Wydziale Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej (UMCS) w Lublinie był organizatorem konferencji naukowej „Media zwierciadłem kultury? Kultura zwierciadłem mediów?”, która odbyła się 28 września 2010 r. Miejszem obrad była Sala Posiedzeń Rady Wydziału Filozofii i Socjologii UMCS.

Współczesne media są przestrzenią transmisji wszelkich aspektów kultury. W klasycznych kontekstach badawczych akcentuje się ich pośrednictwo między twórcami a odbiorcami danych treści kultury. Jest jednak bezsporne, że partycypacja mediów w kulturze nie sprowadza się wyłącznie do ich biernego uczestnictwa w życiu społeczno-kulturowym. Są one aktywnym i ważnym partnerem w grze politycznej, rynkowej etc. Media i kultura pozostają więc w specyficznym uwikłaniu – celem konferencji była próba uchwycenia istoty tej relacji. Interesujące były pytania: w jakim stopniu medium (w etymologicznym sensie) pozostaje dzisiaj tylko zwierciadlanym, „czystym” przekaznikiem, w jakim zaś kreuje nowe treści i wartości kultury? Podczas konferencji podjęto dyskusję w ramach następujących obszarów tematycznych:

1. Media w kulturze, kultura w mediach.
2. Media a symbole i wartości kultury globalnej; udział mediów w procesach globalizacji wzorów i trendów kulturowych.
3. Media a etyczne dylematy i wyzwania współczesnej kultury.
4. Mediatyzacja polityki i prawa; media jako czwarta władza.

Refleksje nad mediami w kulturze, kulturą w mediach przedstawił Jacek Dąbala z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (KUL). Mediocentryczny punkt widzenia nad kulturą i jej trwaniem zreferował Paweł Bytniewski z UMCS. Natomiast Beata Guzowska z Uniwersytetu Rzeszowskiego (URz) omówiła nowe media i ich wpływ na współczesne formy kultury. Rolę kultury jako filtra przekazu medialnego przedstawił Maciej Rajewski z UMCS. Natomiast Halina Rarot, również z UMCS, zanalizowała relacje między mediami a kulturą. Dylematy teorii medium: między niedorzecznością determinizmu a utratą tożsamości rozwiązał Marcin Trybulec z UMCS. Pierwszy blok tematyczny zakończył referat Przemysława Zonika z UMCS pt. *Pierwotne i wtórne podobieństwo struktur umysłowych jako podstawa komunikacji. Spojrzenie z perspektywy teorii umysłu F.A. Hayeka.*

W sesji II, *Media a symbole i wartości kultury globalnej; udział mediów w procesach globalizacji wzorów i trendów kulturowych*, zostało wygłoszonych pięć referatów, których autorami byli w większości pracownicy naukowci UMCS. Dominika Boroń zanalizowała „medialny” styl wypowiedzi i jego rolę w kulturze. Maciej Kociuba omówił mechanizmy mimetyczne w kulturze i mediach. Natomiast schematy tworzenia i odtwarzania kultury elitarnej i masowej w dobie globalizacji przedstawiła Mariola Kuszyk-Bytniewska. Rozważania na temat roli mediów w rozwoju konsumeryzmu poprowadził Eryk Pieszak z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (UAM) w Poznaniu. Sesję zakończył referat Beaty Tworek z UMCS o roli książki w mediach.

Ożywiona i ciekawa dyskusja skoncentrowała się na problemie przygotowania słuchacza, telewidza, internauty do odbioru przekazów medialnych. Została poruszona kwestia edukacji medialnej oraz umiejętności korzystania z mediów.

Sesję popołudniową *Media a etyczne dylematy i wyzwania współczesnej kultury* otworzył referat Liliany Tomaszewskiej z Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku. Prelegentka w formie analizy porównawczej (przeszłość – teraźniejszość) przedstawiła stereotypy kobiet w mediach. Kryteria doboru i oceny informacji w przekazach medialnych omówił Radosław Kawczyński z Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu. Wykazał, iż „wiarygodność” przekazu przegrywa z jego „atrakcyjnością”. Katarzyna Rodek z Akademickiego Radia „Kampus” w Warszawie po krótkiej charakterystyce rozgłośni radiowej na konkretnych przykładach ukazała, jak w ciekawy sposób informując i relacjonując wydarzenia, można zainicjować działania kulturalne na szeroką skalę. W kręgu kultury popularnej osadzony był także następny referat, zatytułowany *Sensacja czy etyka? Współczesne programy rozrywkowe na przykładach „Kuba Wojewódzki Show” i „Szymon Majewski Show”*, którego autorka, Małgorzata Gruchola z KUL, bazując na badaniach ankietowych, broniła tezy, że oglądalność programów rozrywkowych wynika z ich kontrowersyjności. Scharakteryzowała wymienione w tytule programy, podała przykłady kontrowersyjnych wypowiedzi. Kolejny, bardzo ciekawy głos zabrał Lech Zdybel z UMCS. Zastanawiając się nad mediami jako zwier-

ciadłem kultury, wskazał na „dysfunkcje narkotyzujące” mediów, tzn. wytwarzanie przez media masowe stanu społecznej apatii, przy równoczesnym umacnianiu wśród odbiorców fałszywego wrażenia, że poinformowanie z mediów wystarcza do świadomego i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Dają złudzenie „życia z drugiej ręki”, uczą zastępczego przeżywania rzeczywistości i pogłębiają stan bierności.

Ostatnia sesja, *Mediatyzacja polityki i prawa; media jako czwarta władza*, mimo później pory wywołała żywą dyskusję. Inspiracją były m.in. wystąpienia: Marty K u t y z Uniwersytetu Wrocławskiego (UWr) *Manipulacja medialna a polityka*, Marty Ł a c e k z UMCS *Obraz mediów i polityki w społecznościach wiejskich. Komunikat z badań*, Lidii P o k r z y c k i e j z UMCS *Media jako czwarta władza w skali lokalnej. Analiza na przykładzie Lubelszczyzny* oraz Moniki T o r c z y Ń s k i e j z UMCS *„Pani-ka moralna” w mediach. Refleksje w kontekście polskiej kultury prawnej*. W dyskusji została poruszona m.in. kwestia manipulacji wizerunkiem polityków, stereotypowym postrzeganiem polityków w małych społecznościach lokalnych, poziomu kultury prawnej kształtowanej przez same media oraz ochrony prawnej odbiorców/użytkowników mediów. Znowelizowany kodeks karny, obowiązujący od 8 czerwca 2010 r., gwarantuje częściowo taką ochronę.

W sumie zostało wygłoszonych 21 referatów. Prelegenci reprezentowali ośrodki naukowe z całej Polski: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Płocku, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytet Rzeszowski, Uniwersytet Wrocławski, Wyższą Szkołę Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu oraz Akademickie Radio „Kampus” w Warszawie.

Zakończenia i podsumowania konferencji dokonał prof. Lech Z d y b e l, kierownik Zakładu Antropologii Kulturowej UMCS.

Konferencja dała okazję do wymiany refleksji w gronie przedstawicieli różnorodnych dyscyplin i środowisk naukowych, którym bliska jest sygnalizowana problematyka. Myślę, że zapisała się ona w pamięci uczestników jako ciekawe i inspirujące spotkanie w miłej atmosferze. Będzie zachętą do dalszej współpracy i naukowej wymiany poglądów podczas kolejnych przedsięwzięć organizatorów Konferencji.